

І.І. Грабар, М.А. Петровська
Львівський національний університет імені Івана Франка,
petrovskamyr@gmail.com

СТРУКТУРА ЗЕМЕЛЬНОГО ФОНДУ ГОРОДОЦЬКОГО РАЙОНУ (ЛЬВІВСЬКА ОБЛ.) ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГЕОЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Земельні ресурси акумулюють у собі екологічні наслідки усіх видів природокористування, оскільки є територіальною базою, на якій здійснюють господарську діяльність, внаслідок чого відбувається зміна природних екосистем на антропогенні. Як природний ресурс, вони виконують чотири функції: слугують засобом виробництва, місцем розташування об'єкта, резервом для майбутнього використання, середовищеформуючим (екологічним) компонентом довкілля. Тому вивчення проблем, пов'язаних із землекористуванням і станом земельних ресурсів, має важливе теоретичне та прикладне значення для оптимізації природокористування й поліпшення геоecологічного стану досліджуваних територій.

Вигідне географічне положення і сприятливі кліматичні умови зумовили раннє і щільне заселення Городоцького району. Розташування населених пунктів досліджуваної території свідчить про пошук людьми територій, максимально сприятливих для проживання і господарської діяльності. Серед головних чинників, що впливали на вибір місцевості були: рельєф, гідрографія, захищеність території як від різних природних катаклізмів, так і від людського чинника (війни), лісовий фонд, рослинний покрив і тваринний світ, придатність ґрунтів до обробітку і їхня родючість, забезпеченість корисними копалинами, прояв негативних геологічних процесів тощо.

Адміністративно-територіальними утвореннями Городоцького району є 29 сільських рад, 2 міста районного значення (Городок, Комарно) і одне смт Великий Любінь. Площа району становить 726 км² або 3,3 % території Львівської області [10].

Існуючі оцінки ПРП [9] вказують на домінування у структурі району земельних ресурсів (38,5 %), на другому місці водні ресурси – 25,4, а на третьому – природно-рекреаційні – 21,6 %. Не менш важливе значення відіграють мінеральні ресурси району (12,5 %).

Станом на 2010 р. земельний фонд Городоцького району становив 72,5 тис. га, з яких 56,9 тис. га займають землі сільськогосподарського призначення (78,4 % від загальної площі), 9,4 тис. га – ліси та інші лісовкриті площі (12,9), 2,7 тис. га – забудовані землі (3,8), 2,7 тис. га – землі під водою (3,7 %). У середньому на одного мешканця припадає 1,01 га землі (для порівняння, в Україні – 1,25 га; у Львівській області – 0,86 га) [6].

Сільськогосподарські угіддя, до яких зачислено рілля, багаторічні насадження, сіножаті та пасовища становили 55 749 га (76,8 % від загальної площі земель). З площі сільськогосподарських угідь на рілля припадає 37 007 га (66,4 % від площі с/г угідь); на багаторічні насадження – 1 649 га (2,95); на сіножаті – 6 388 га (11,46); на пасовища – 10 703 га (19,19 %). На

одну людину припадає сільськогосподарських угідь 0,8 га, а ріллі – 0,54 га (для порівняння, в Україні – 0,89 і 0,68 га; у Львівській області – 0,50 і 0,31 га).

У лісовому фонді переважають ліси II групи, які становлять 62,1 % лісовкритих площ. На одного мешканця району припадає 0,14 га вкритої лісом площі. Для порівняння, на 1 особу в Україні припадає 1,5 га [6] вкритої лісом площі, а у Львівській області – 0,24 га.

Незначна частка району – 0,8 % – це відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом. На землі, зайняті внутрішніми водами, припадає 3,74 % площі району. Однією з головних екологічних проблем району є забезпечення раціонального використання водних ресурсів, їхня охорона від виснаження і забруднення.

Природоохоронні об'єкти Городоцького району займають 60,3 га (0,08 %), їхня частка є недостатньою.

Майже на всій досліджуваній території можна помітити наслідки впливу людини на рельєф. Забудовані землі становлять 3,78 % території. Відкритими розробками, кар'єрами, шахтами і відповідними спорудами вкрито 0,04 % земель району. Землі, які використовують для транспорту і зв'язку, становлять 1,19 % площі району.

Сучасний етап соціально-економічного розвитку району характеризується збільшенням антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище та його компоненти. Визначення ступеня напруженості геоекологічної ситуації є однією з найважливіших складових, яку необхідно враховувати при розробці заходів із системного геоекологічного та землевпорядного планування й оптимізації природокористування.

Нами визначено рівень порушення рівноваги в ландшафтах за різними методиками. Зокрема, визначили рівень порушення рівноваги в агроландшафтах за методикою Н.М. Рідей та Д.Л. Шофоловим [4], коефіцієнт екологічної стабільності території – Е. Клементової та В. Гейнінге [2], розраховали коефіцієнт екологічної стабільності території за методикою П.П. Борщевського [1]. Для визначення ступеня антропогенного перетворення скористалися методиками А. М. Третьяка [5] та П. Г. Шищенка [7]. Результати досліджень подано в таблиці.

Здійснена нами оцінка ролі дестабілізуючих екологічну ситуацію чинників у межах адміністративно-територіальних утворень Городоцького району за методикою [3], дала змогу виокремити райони зі сприятливою – Татаринівська с. р., задовільною – Бартатівська, Братковицька, Грімненська, Долинянська, Завидовицька, Керницька, Повітненська, Речичанська, Суховольська, Шоломиничівська с. р., м. Комарно; напруженою ситуацією – м. Городок. У решта районах ситуація дещо сприятлива, а кризової – не простежено. В цілому, у Городоцькому районі задовільна геоекологічна ситуація.

Багатий рекреаційний потенціал Городоччини, пов'язаний з кліматом, водними та лісовими ресурсами, дає змогу визначити рекреаційно-туристичну діяльність як перспективну галузь господарства району.

№ з/п	Адміністративно-територіальні утворення	Рівень порушення рівноваги в агроландшафтах за [4]		Екологічна стабільність території за [2]		Екологічна стабільність території за [1]		Антропогенне навантаження на природні ресурси за [5]	
1	Бартатівська	52,56	Задовільний	0,78	Нестабільна	0,29	Екологічно нестабільне	3,3	Перетворені
2	Братковицька	31,8	Незадовільний	0,41	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,3	Екологічно нестабільне	3,7	Середньоперетворені
3	Бучалівська	31,52	Незадовільний	0,41	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,39	Стабільно нестійке	3,4	Перетворені
4	Вишнянська	50,67	Задовільний	0,89	Нестабільна	0,3	Екологічно нестабільне	3,2	Перетворені
5	Галичанівська	27,53	Критичний	0,33	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,41	Стабільно нестійке	3,3	Перетворені
6	Градівська	33,79	Незадовільний	0,45	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,31	Екологічно нестабільне	3,5	Перетворені
7	Грімненська	31,26	Незадовільний	0,4	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,29	Екологічно нестабільне	3,7	Середньоперетворені
8	Добрянська	29,23	Критичний	0,37	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,32	Екологічно нестабільне	3,6	Середньоперетворені
9	Долинянська	27,47	Критичний	0,35	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,28	Екологічно нестабільне	3,7	Середньоперетворені
10	Дубаневецька	31,8	Незадовільний	0,4	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,33	Екологічно нестабільне	3,6	Середньоперетворені
11	Завидовицька	32,15	Незадовільний	0,42	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,3	Екологічно нестабільне	3,7	Середньоперетворені
12	Керницька	37,35	Незадовільний	0,42	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,29	Екологічно нестабільне	3,6	Середньоперетворені
13	Кліцьківська	37,27	Незадовільний	0,49	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,36	Стабільно нестійке	3,5	Перетворені
14	Коропузька	33,26	Незадовільний	0,46	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,31	Екологічно нестабільне	3,7	Середньоперетворені
15	Мильчицька	44,75	Незадовільний	0,72	Нестабільна	0,41	Стабільно нестійке	3,4	Перетворені
16	Монастирська	67,17	Добрий	1,29	Умовно стабільна	0,48	Стабільно нестійке	3,2	Перетворені
17	Мшанська	36,98	Незадовільний	0,53	Нестабільна	0,34	Стабільно нестійке	3,6	Середньоперетворені
18	Новосільська	59,56	Задовільний	1,3	Умовно стабільна	0,51	Середньої стабільності	3,1	Перетворені
19	Переможненська	33,92	Незадовільний	0,43	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,31	Екологічно нестабільне	3,7	Середньоперетворені
20	Підзвіринська	59,91	Задовільний	1,3	Умовно стабільна	0,51	Середньої стабільності	3,2	Перетворені
21	Повітненська	51,38	Задовільний	0,87	Нестабільна	0,35	Стабільно нестійке	3,3	Перетворені
22	Речичанська	33,21	Незадовільний	0,43	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,32	Екологічно нестабільне	3,6	Середньоперетворені
23	Родатичка	57,79	Задовільний	1,2	Умовно стабільна	0,53	Середньої стабільності	3	Слабоперетворені
24	с/т Великий Любін	62,73	Задовільний	1,45	Умовно стабільна	0,45	Стабільно нестійке	3	Слабоперетворені
25	Суховільська	34,03	Незадовільний	0,31	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,27	Екологічно нестабільне	3,7	Середньоперетворені
26	Татаринівська	79,71	Добрий	3,56	Стабільна	0,76	Екологічно стабільне	2,6	Слабоперетворені
27	Тулиголівська	19,17	Критичний	0,18	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,23	Екологічно нестабільне	3,8	Середньоперетворені
28	Тучапська	21,79	Критичний	0,26	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,26	Екологічно нестабільне	3,8	Середньоперетворені
29	Угринівська	35,15	Незадовільний	0,46	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,34	Стабільно нестійке	3,5	Перетворені
30	Шоломинівська	42,02	Незадовільний	0,66	Нестабільна	0,34	Стабільно нестійке	3,6	Середньоперетворені
31	м Городок	28,48	Критичний	0,28	Нестабільна з яскраво вираженою нестабільністю	0,25	Екологічно нестабільне	3,8	Середньоперетворені
32	м Комарно	45,18	Задовільний	0,52	Нестабільна	0,32	Екологічно нестабільне	3,6	Середньоперетворені
33	Городоцький район	43,02	Незадовільний	0,64	Нестабільна	0,37	Стабільно нестійке	3,4	Перетворені

Література:

1. Борщевський П. П. Підвищення ефективності використання, відтворення і охорони земельних ресурсів регіону / Борщевський П. П., Чернюк М. О., Заремба В. М. – К. : Аграрна наука, 1998. – 240 с.
2. Клементова Е. А. Оценка экологической устойчивости сельскохозяйственных ландшафтов / Е. А. Клементова, В. Гейниге // Мелиорация и водное хозяйство. – 1995. – № 6. – С. 33–34.
3. Ковальчук І. П. Геоекологія Розточчя : монографія / І. П. Ковальчук, М. А. Петровська. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 192 с.
4. Рідей Н. М. Екологічна стандартизація для забезпечення сталого землекористування та охорони земель / Н. М. Рідей, Д. Л. Шофолов // Людина і довкілля. Проблеми неоекології. – 2009. – Вип. 11(12). – С. 41-50.].
5. Третяк А. М. Методичні рекомендації оцінки екологічної стабільності агроландшафтів і сільськогосподарського землекористування / Третяк А. М., Третяк Р. А., Шквар М. І. – К. : ВУААН, 2001. – 15 с.
6. Форма № 6-зем
7. Шищенко П. Г. Принципы и методы ландшафтного анализа в региональном проектировании / П. Г. Шищенко. – К. : Фитосоциоцентр, 1999. – 284 с.
8. Городоцький район [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sd.net.ua>.
9. Загальна інформація про Городоцький район [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>.
10. Склад адміністративно-територіальної одиниці Городоцького району [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>

А.В. Гришук

*КЗВО Київської обласної ради «Академія мистецтв»,
anastasiyagrischuk0598@gmail.com*

МІСТА УКРАЇНИ ЯК СТУДЕНТСЬКИЙ ОБ'ЄКТ ВІДВІДУВАНЬ

Сьогодні, «туристичні актори» все більше намагаються знайти свого споживача. Одним із найважливіших туристичних акторів в Україні є її міста. На сьогодні для багатьох українських міст туризм є вагомим статтею фінансування бюджету. Водночас, євроінтеграційні наміри та глобалізаційні процеси у світі, змушують національний туристичний ринок суттєво активізуватися. Фактично, мова наразі йде про важливість кожного сегменту, одним з яких безумовно є студентство.

В рамках введення певних дисциплін, які викладаються в нашому коледжі, ми вирішили дослідити активність та обізнаність студентів, щодо міського туризму. Відповідно, нами була розроблена анкета (12 питань) і згодом проведено анкетне опитування серед 105 студентів першого курсу. Після перевірки на повноту і правильність заповнення в програмі Excel залишилося 100 анкет, що в середньому складає 95 % від вибірки і вказує на достовірність проведення даного опитування.

На перше питання анкети «Як часто ви подорожуєте?» більша частина студентів відповіла, що подорожує в основному раз у пів року (34 % респондентів). Водночас, є і велика частка студентів (18 %), які фактично не подорожують.